

Llywodraeth Cymru
Welsh Government

CCUHP

Cyflwyniad i Gonfensiwn y Cenhedloedd Unedig ar
Hawliau'r Plentyn

Rydyn ni eisiau Cymru lle
mae hawliau plant yn realiti i
bob plentyn.

Pob hawl, pob plentyn a pherson ifanc, bob amser

Mae hawliau yn rhywbeth sydd gan bawb o ganlyniad i gael eu geni. Nid oes gan unrhyw un bŵer i'w rhoi nhw ichi, na'u cymryd nhw oddi arnoch chi. Maen nhw'n ddiamedod.

Mae gan blant a phobl ifanc hawliau dan Ddeddf Hawliau Dynol 1998. Mae ganddyn nhw hawliau hefyd dan CCUHP, sef confensiwn hawliau dynol rhyngwladol y cytunodd Llywodraeth y DU arno ym 1991.

Cytundeb rhyngwladol yw CCUHP, ac mae'n gwarchod hawliau dynol plant hyd at 18 oed. Mae'n cydnabod eu hawliau dynol sylfaenol, ond mae hefyd yn rhoi hawliau ychwanegol iddyn nhw i'w diogelu nhw rhag niwed fel un o'r grwpiau mwyaf agored i niwed mewn cymdeithas.

Mae'n cynnwys popeth o gael enw a chenedligrwydd i gael dŵr glân i'w yfed. Yn syml, y pethau sydd eu hangen ar blant a phobl ifanc i fod yn hapus, yn iach ac yn ddiogel yw'r rhain.

CCUHP – Confensiwn y Cenhedloedd
Unedig ar Hawliau'r Plentyn

Rhestr o hawliau i bob plentyn a pherson ifanc yw CCUHP, pwy bynnag ydyn nhw, lle bynnag y maen nhw'n byw neu beth bynnag y maen nhw'n credu ynddo.

Mae'n rhaid i bob Llywodraeth sydd wedi ymrwmo i CCUHP, gan gynnwys Llywodraeth Cymru, wneud yn siŵr bod plant, pobl ifanc ac oedolion yn gwybod am CCUHP ac yn ei ddeall.

Yn ogystal â siarad am hawliau plant a phobl ifanc, mae CCUHP yn manylu ar gryn dipyn o bethau y mae angen i Lywodraethau ar hyd a lled y byd eu gwneud i gefnogi plant a phobl ifanc i fwynhau eu hawliau. Mae'r rhain yn cynnwys gwneud yn siŵr bod cynifer o bobl â phosibl yn deall ac yn gwybod am hawliau ac yn gefnogi plant a phobl ifanc i gymryd rhan a chael dweud eu dweud mewn penderfyniadau sy'n effeithio arnyh nhw.

Hawliau yw'r pethau y mae gan blant hawl iddyn nhw; anghenion yw'r pethau sydd eu hangen arnoch chi. Dylai Llywodraethau barchu hawliau plant a phobl ifanc a'u helpu nhw i wybod amdanyh nhw a'u hawlio.

Mae **hawliau** yn gysylltiedig â **bod**,
tra bo **anghenion** yn gysylltiedig â **chael**.

Pan rydyn ni'n dysgu am hawliau, rydyn ni'n dysgu bod gennym ni ein hawliau ein hunain, ond bod gan bawb arall hawliau hefyd. Felly, pan rydyn ni'n mwynhau ein hawliau ein hunain, mae gennym ni ddyletswydd i wneud yn siŵr ein bod ni'n gwneud hynny mewn ffordd sy'n golygu bod pobl eraill yn cael eu hawliau nhw hefyd.

Felly er enghraifft, os ydych chi'n mwynhau eich hawl i gymryd rhan mewn penderfynu ar faterion sy'n effeithio arnoch chi (Erthygl 12) trwy gyfrannu at drafodaeth gyda 6 o bobl eraill, mae gan bob un o'r 7 hawl i ddweud eu dweud, hyd yn oed os yw eu barn yn wahanol yn y bôn i'ch barn chi.

Mae gan CCUHP 54 o erthyglau:

Mae'n gwarchod hawliau plant a phobl ifanc hyd at 18 oed ar hyd a lled y byd.

Mae **erthyglau 1-41** yn manylu ar hawliau ynglŷn â sut dylid trin plant a phobl ifanc fel eu bod nhw'n ddiogel, yn iach ac yn hapus.

Mae'r 13 erthygl arall yn manylu ar sut dylai Llywodraethau ac oedolion gydweithio i wneud yn siŵr bod plant a phobl ifanc yn gallu manteisio ar yr hawliau hyn (1-41) a'u mwynhau.

Pethau yw'r hawliau hyn sy'n bwysig i wneud yn siŵr:

- bod plant a phobl ifanc yn ddiogel
- nad oes unrhyw un yn camwahaniaethu yn eu herbyn
- bod eu budd gorau yn cael ei ddiogelu
- eu bod nhw'n cael y pethau sydd eu hangen arnyn nhw i oroesi a datblygu
- eu bod nhw'n cael dweud eu dweud ynglŷn â phenderfyniadau sy'n effeithio ar eu bywydau nhw.

Yn 2011, fe benderfynodd Llywodraeth Cymru y byddai'n cymryd cam ychwanegol ac yn gwneud CCUHP yn gyfraith yng Nghymru. Mesur Hawliau Plant a Phobl Ifanc (Cymru) 2011 yw'r enw ar y gyfraith hon. Mae'r Mesur wedi newid ffordd Llywodraeth Cymru o weithio. Mae'n golygu bod yn rhaid i Weinidogion Cymru ystyried hawliau plant ym mhopeth y maen nhw'n ei wneud.

Mae gan CCUHP 4 prif egwyddor:

Mae yna bwyslais arbennig ar bedair erthygl, sef yr **'egwyddorion cyffredinol'**, oherwydd eu bod nhw wrth wraidd pob un o'r hawliau eraill wrth eu rhoi ar waith.

Dim Camwahaniaethu (Erthygl 2)

Rhaid i'r hawliau i gyd y mae CCUHP yn eu gwarantu fod ar gael i bob plentyn heb wahaniaethu o unrhyw fath.

2 Budd Gorau'r Plentyn (Erthygl 3)

Mae'n rhaid i fudd gorau'r plentyn fod yn brif ystyriaeth ym mhob gweithred sy'n ymwneud â phlant.

3 Yr Hawl i Fyw, Goroesi a Datblygu (Erthygl 6)

Mae gan bob plentyn hawl i fyw, goroesi a datblygu.

4 Barn y Plentyn (Erthygl 12)

Mae gan bob plentyn hawl i gymryd rhan mewn penderfynu, cynllunio ac adolygu unrhyw weithred a allai effeithio arnyn nhw.

Mae 3 prif thema yn berthnasol i bob un o'r erthyglau.

Weithiau, maen nhw'n cyfeirio atyn nhw fel y "3 P" yn Saesneg (*Participation, Provision, Protection*).

Cyfranogi

Mae'r erthyglau hyn wedi'u seilio ar y syniad o'r plentyn neu'r person ifanc fel rhywun sy'n mynd ati i gyfrannu at gymdeithas fel dinesydd nawr – yn hytrach na dim ond rhywun sydd naill ai'n cael ei drin yn dda neu'n ddrwg gan bobl eraill.

Darpariaeth

Mae'r erthyglau hyn yn cwmpasu hawliau sylfaenol plant a phobl ifanc i oroesi a datblygu. Mae'r rhain yn amrywio o ofal iechyd, bwyd a dŵr glân i addysg ac amgylchedd sy'n caniatáu i blant ddatblygu. Mae CCUHP yn eglur mai'r lle gorau i blentyn fod fel rheol yw gyda'u teulu, a bod gan y Llywodraeth ddyletswydd i gefnogi a chynorthwyo rhieni.

Diogelu

Mae'r erthyglau hyn yn rhoi sylw i gamfanteisio ar blant a phobl ifanc yn y gwaith; cam-drin corfforol, rhywiol a seicolegol; camwahaniaethu a chamdriniaethau eraill y mae llawer yn dal i ddioddef ohonyn nhw, gan gynnwys rhai yn y DU. Mae CCUHP yn gofyn i Lywodraethau ddiogelu plant a phobl ifanc a, lle bo angen, darparu gwasanaeth ailsefydlu ar eu cyfer.

Pam y mae angen CCUHP arnon ni?

- Mae gan blant a phobl ifanc yr un hawliau dynol â phawb arall. Ond, oherwydd eu bod nhw'n ifanc ac yn agored i niwed, mae'r Confensiwn yn rhoi hawliau ychwanegol iddyn nhw i'w diogelu a sicrhau nad yw unrhyw un yn camwahaniaethu yn eu herbyn
- Mae plant a phobl ifanc yn arbennig o agored i'r amgylchedd a'r amodau cyffredin y maen nhw'n byw ynddyn nhw, ac maen nhw'n fwy agored i niwed na grwpiau eraill mewn cymdeithas.
- Gallan nhw fod yn 'anweladwy' os nad yw oedolion yn darparu llwybrau iddyn nhw eu defnyddio i ddweud eu dweud.
- Nid yw pobl bob amser wedi derbyn bod gan blant a phobl ifanc hawliau – yn aml maen nhw a'u hawliau'n cael eu gweld fel 'eiddo' i'w rhieni.

Pam y mae CCUHP mor bwysig?

- Mae'n rhoi hawliau dynol ychwanegol i blant a phobl ifanc. Dylai'r hawliau hyn fod wrth galon llywodraethu.
- Mae'n berthnasol i bawb. Ystyrir bod pob un o'r hawliau yr un mor bwysig â'i gilydd, ac na ellir eu cymryd oddi wrth rywun.
- Mae'n pwysleisio bod angen diogelu plant a phobl ifanc ac y dylid eu grymuso fel dinasyddion nawr.
- Mae'n gymwys bob amser i bob plentyn a pherson ifanc ym mhob sefyllfa.

Beth yw Hawliau Dynol?

Gwarantau cyfreithiol cyffredinol yw Hawliau Dynol. Maen nhw'n diogelu unigolion a grwpiau rhag gweithredoedd (tarfu ar) a hepgoriadau (methu) sy'n effeithio ar eu rhyddid a'u hurddas fel pobl.

Beth yw hawl?

Mae hawl yn rhywbeth y mae gan blant a phobl ifanc hawl i'w gael; nid oes yn rhaid ennill hawliau, ac maen nhw'n perthyn i bob plentyn a pherson ifanc o'r adeg y maen nhw'n cael eu geni.

Beth y mae hyn yn ei olygu i blant a phobl ifanc yng Nghymru?

- Mae yna gyfraith sy'n dweud bod yn rhaid i bob un o Weinidogion Cymru feddwl am hawliau plant.
- Mae'n rhaid i Lywodraeth Cymru geisio gwneud pawb yng Nghymru'n ymwybodol o CCUHP.
- Mae gan Lywodraeth Cymru Gynllun Hawliau Plant sy'n esbonio sut maen nhw'n meddwl am hawliau plant.

I gael gwybod mwy, darllenwch ein taflen **Hawliau Plant yng Nghymru**.

Be' amdani?

Ystyriwch hawliau plant!

Cliciwch i weld ffilm hawliau plant neu ewch i: hawliauplant.cymru

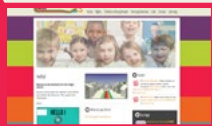
I gysylltu â ni:

e-bost: childrensrights@gov.wales

@uncrc_wales

© Hawlfraint y Goron 2015

Hawliau plant Cymru

Mae'r wefan yma'n dod â gwahanol gyfleoedd i chwarae rhan at ei gilydd. Mae ganddi hefyd wybodaeth, hyfforddiant, adnoddau a chysylltiadau i helpu plant, pobl ifanc a sefydliadau ledled Cymru.

Cliciwch yma

Yn eich ardal leol

Mae'n rhaid i Awdurdodau Lleol, dan y gyfraith, roi cyfleoedd i blant a phobl ifanc chwarae rhan a chael llais. Mae'n rhaid iddyn nhw hefyd roi gwybod iddyn nhw lle a sut i chwarae rhan. Gallwch chi gysylltu â'ch Cyngor Lleol a gofyn iddyn nhw sut gallwch chi ddod i chwarae rhan.

Cynulliad Cenedlaethol Cymru

Pobl sy'n cael eu pleidleisio o bob rhan o Gymru, o wahanol bleidiau gwleidyddol, yw Aelodau'r Cynulliad. Maen nhw'n gwirio ac yn holi Llywodraeth Cymru ynglŷn â sut rydyn ni'n meddwl am eich hawliau ac yn gofalu am bob plentyn a pherson ifanc.

Cliciwch yma

Cymru Ifanc

Mae Cymru Ifanc yn gwneud yn siŵr bod yna ffyrdd gwahanol i blant a phobl ifanc ddweud eu dweud ar faterion sy'n bwysig iddyn nhw, a bod y llywodraeth ac eraill yn gwrando arny'n nhw.

Cliciwch yma

Meic

Gwasanaeth eiriolaeth a gwybodaeth i blant a phobl ifanc hyd at 25 oed yw Meic. Mae'r gwasanaeth yn rhad ac am ddim, yn gyfrinachol ac mae modd cysylltu ag ef 24/7 dros y ffôn, trwy negeseuon gwib neu negeseuon testun. Mae yno i wrando, i roi gwybodaeth ac i gefnogi.

Cliciwch yma

Comisiynydd Plant Cymru

Mae Sally Holland yn gweithio dros bob plentyn a pherson ifanc yng Nghymru. Mae hi a'i thîm yn eu cefnogi nhw i gael gwybod am hawliau plant, yn gwrando i gael gwybod beth sy'n bwysig iddyn nhw, yn rhoi cyngor a chymorth os ydyn nhw'n meddwl eu bod nhw wedi'u trin yn annheg, ac yn siarad ar eu rhan pan mae materion pwysig yn codi.

Cliciwch yma